

KARIM SAHIB / EPA

IPARRALDERA BIDEAN. UNMOVICeko arma ikuskatzaile talde bat Basorako nekazaritza eskola bat miatzen aritu zen atzo eta beste bat —irudikoa— Bagdadetik 70 kilometro ipar-ekialdera dagoen al-Khalis alkohol lantegia. Iparraldean jardungo dute lanean datozen egunetan.

Jose Mari Pastor | **BASORA**
Berriemaile berezia

Behinola Golkoko eskualdeko agintari eta herritar aberatsen atsedenekua zen Basora. Kuwait edo Saudi Arabiako goi klaseek denboraldiak ematen zituzten hemen. Garai horiek joanak dira baina. Bonben hautsak basamortu bihurtu du oasi hura. Iragan eta orain odoltsuen hatsak zimeldu egin du Irak hegoaldeko lorea.

Aireportutik hirirainoko bidean nabarmen atzematen da metamorfosia. Basorara heltzean Far West-eko filme bateko herrian azken borroken ondoren ageri den kale nagusia irudikatzen dute begiek: oso jende gutxi, alde bietan solairu bat edo biko etxe eta eraikinak, denda txiki lohiak eta, eskuinean, motorreko gurdia.

Basorak bi gerra jasan ditu azken bi hamarkadetan: Iranen kontrakoan Bagdad eta Teheranen armaden arteko borroka biziek kolpatu zuten. Gatazka hura bukatu eta hiru urtera, Golkoko Gerrak astindu egin zuen berriro, eta geroztik jaiki ezinean datza bataila eremuko odol putzuan: hiria bi gerra haietako biktima askoren sorterrri eta hilerri dugu.

Jauad abokatua da. 30 urte baino ez ditu izango. Kanean dago, espaloian, beste bospasei lagunekin. Haren ingurukoek arreta handiz entzuten diote: «Irakiarra naiz, eta nirekin hemen dauden herritar guztiak ere irakiarrek dira. Guk gauza bakarra eskatu nahi diogu munduari: AEBen eraso geldiaraz-

Hegoalde urrunerantz begira

BASORA HIRIA, BONBARDAKETEN JOMUGA. Basoran begi bistakoak dira Iranen kontrako gerraren eta AEBen eraso militarren ondorioak; hiriak oraindik ezin du eraman iragan astunaren zama

teko, gerrarik izan ez dadin. Gure jendeak bakean bizi nahi du, horixe eskatzen ari gara. Iraken kontrako gerra ez da izan behar».

Jauadek 1991ko kanpaina militarra bizi izan zuen Basoran. Estatubatuarrek bonbez estali zuten hiria. Egun pozoin haren kalteak jasaten ari dira eskualdean. Minbizi kasuen kopurua, esaterako, izugarri handitu da, nazioarteko erakundeek baieztatutako datuen arabera. Leuzemia gaixoen portzentaia umeen artean %300 igo da AE-Bek jaurtitako uranio pobretuaren ondorioz.

«Golkoko gerran hemen egon nintzen, Basoran bizi nintzen. Estatubatuarrek leku asko jo eta suntsitu zituzten erasoaldi horietan. Eskolak bonbardatu zituzten, industria, azpiegiturak, eraikinak... Herritar zibil askok galdu zuten bizia. Berriz ere diogu ez dugula halakorik nahi. Gure esperantza gerrarik ez izatea da».

Lasai-lasai hitz egiten du ingelesez. Haren ondora gero eta ume gehiago bildu dira, oiheu eta zarataka. «Gerra hau gure pe-

ERASO IRAGARRIA. Washington eta Londresek maiz eraso diote Basorari. CNNk eraso baten inguruan zabaldu irudia da ondokoa.

trolioaren kontrolagatik egin nahi dute, argi eta garbi dago hori. Estatubatuarrek horixe nahi dute».

Islamaren hiria

Haurrak korrika azaldu dira alboko karrika batetik. Atzerritarrengana hurbildu eta izena zein duten galdetu diete irribarretsu. Adin eta neurri guztietakoak dira. Batzuk ortozik daude

lurrean saltoka. Helduak etxeko atean geratzen dira, ezer esan gabe. Bi polizia espaloian dabil-tza, gora eta behera. Ertzean tabako saltzaile bat dago lagun batekin kontu-kontari. Tarteka kanean saltzeko duen posturantz begiratzen du.

Hiru emakume jantzi beltzak soinean pasatu dira, buruak estalita. Bagdaden ez bezala, ohikoa da hori Basoran. Hemengo

KALTE LARRIAK

Hiroshima baino okerragoa

1991ko gerraz geroztik, osasun eta ingurumen hondamendian bizi da Basora. Minbizi motak ugaritu egin dira, eta medikuek ez dute behar beste baliabiderik gaitxoak artatzeko.

Jauad al Ali Minbiziaren Tratamendurako Zentroko zuzendaria da. Erietxea unibertsitate praktiketarako erabilia da. Ikasgela nagusian diapositibak jarri ditu uranio pobretuaren arrastotarako agertzeko. Gero datuak eman ditu. «Estatubatuarrek uranio pobretua jaurti zuten hemen. Uranio pobretuak uranio aberastuaren eragin-kortasunaren %60 du. Uranio mota honek isurtzen duen erradiazioaren ondorioek 4.000 miloi urtean segituko dute hemen».

Doktoreak txosten bat du eskuan, eta datuak ematen ditu etengabe. «1988. urtean eskualdean genuen minbizi kasuen portzentaia 11 kasukoa zen 100.000 biztanleko. 1998an, 75 eri genituen 100.000 herritarren artean. 2002ko azarorako, 123koa zen kopuru hori».

«Jaiotzetik izandako malformazio kopurua ere hiru aldiz handiagoa da orain», esan du bururik gabeko ume jaio berri baten irudia seinatlatuz. «Japonian izan naiz, Hiroshimako museoan, eta halakoak ikusi ditut bertan. Baina Basorako bonbardaketen ondorioak eta Irakeko kasua Hiroshimako baino latzagoak izango dira epe luzera, uranio pobretua askoz eraginkorragoa baita dosi txikietan eta epe luzean botata. Hiroshima, bomba bota eta bi urtera, *segurua* zen, erradiazioa ia desagertua baitzegoen. Hemen milaka urte iraungo du».

herritarrek xiitak dira, Irak hegoaldeko beste lekuetakoan antzean, eta Islamaren adar horren arau zorrotzei segitzen diete.

Hiriaren beste aldean, herritarrek Sheraton hotelaren aurreko gunean elkartu dira. Ibaiaren ondoko espaloia pasealeku dotorea da arratsalde epelean. Bikote bat argazkiak egiten ari da soldadu handi baten estatua luze beltzaren aldamenean. Oroigarriaren eskuin eta ezkerrean, beste hainbat gerlari mugiezin daude ilaran, Iranen kontrako gerran hil zirenen omenez. Besoa altxatuta dute guztiek, hegoalde urrunerantz begira.